RAAP België – Rapport 191

Uitbreiding tuinbouwbedrijf deelgebied 1 Deinze

Nota - Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen

Proefsleuvenonderzoek - 2018B237

Eke

2018

Colofon

Opdrachtgever: Stokstorm bvba, stokstormestraat 14a, 9800 Deinze

Titel: Uitbreiding tuinbouwbedrijf, deelgebied 1
Nota- Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen
Proefsleuvenonderzoek - 2018B237

Status: definitief

Datum: 6 april 2018

Auteur: N. vanholme & J. De Mulder

Projectbegeleiding: N. Vanholme

Kaartvervaardiging: B. Vermeulen

Terreinwerk: B. Bot, J. De Mulder, N. Vanholme, B. Vermeulen, H. Van Crombrugge

Materiaalstudie: J. De Mulder

Projectcode: 2018B237

Raapproject: DEKA02

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Begoniastraat 13,
9810 Eke.

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Begoniastraat 13
9810 Eke
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

© RAAP België bvba, 2018
RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Door middel van het geleverde vooronderzoek met ingreep in de bodem is het mogelijk om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites. De resultaten lieten toe om enerzijds zones af te bakenen die verstoord bleken te zijn, en anderzijds om een afbakening voorop te stellen waar een archeologisch onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

1.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Uit het sleuvenonderzoek bleek dat een **groot deel van het terrein vergraven** is. Dit door zowel de moderne bijgebouwen met hun mestkuilen, als grote postmiddeleeuwse uitgravingen. Hierdoor zullen op deze plaatsten geen sporen meer aanwezig zijn die kunnen worden gelinkt met de ontstaansfase van de site met walgracht.
Slechts in het noordwestelijk deel van het terrein was de bodem over een vrij grote zone onverstoord. Hier werden echter **slechts weinig laatmiddeleeuwse sporen** aangetroffen, die onderling geen relatie met elkaar vertoonden. Het gaat om een ondiepe laag onder de huidige Ap-horizont, een kuil met bouwpuin, en een reeks grote kuilen met relatief veel aardewerk. Het materiaal uit deze sporen dateert uit de 14de eeuw. Er zijn opvallend veel teilen aanwezig. Wat overigens ook geldt voor de jongere sporen.
Ook de walgracht die werd aangesneden moet reeds uit de beginperiode van de boerderij dateren. Er werden echter geen oudere fases vastgesteld, en dit door eeuwenlang gebruik, waarbij de gracht herhaaldelijk moet zijn geruimd en opgevuld geweest.

1.3 Impactbepaling

In het westelijk deel binnen het plangebied zal een bassin worden uitgegraven van ca. 2m diep. Ten oosten ervan wordt het terrein genivelleerd. De grachten worden volledige uitgegraven en met stabiel materiaal gevuld. Op deze locatie komen serres. Bij de werkzaamheden zal het volledige terrein worden vergraven. Voor de impact op de archeologische resten is dit voornamelijk voor het westelijke gedeelte nefast.

1.4 Waardering van de archeologische site

De weinige oude sporen lieten niet toe om meer inzicht te verwerven op een eventuele opper- en neerhof, de scheiding tussen beide erfdelen of locatie van oude gebouwen. Hierdoor blijven tal van vragen over deze volmiddeleeuwse walgrachtsite onbeantwoord. De oude (laatmiddeleeuwse) sporen die zijn aangetroffen kunnen hier geen antwoord op bieden.

De aanwezigheid van de kuilencluster doet echter andere vragen rijzen. Over de ruimtelijke indeling van de site is weinig gekend, maar zo ook over de rurale activiteiten die in relatie kunnen worden gebracht met sites met walgracht. De vondsten die aanwezig zijn in de kuilen kunnen erg belangrijke informatie bieden over die activiteiten op de site en haar functie in de ruimere omgeving.
Een vergelijkend onderzoek met gelijktijdige rurale of stedelijke contexten is hierbij onontbeerlijk.

Slechts weinig sites met walgracht in Vlaanderen zijn op het vlak van gebruiksaardewerk bestudeerd. Dit voornamelijk door gebrek aan archeologisch onderzoek en dus bruikbare gegevens.

Naast de materiële resten kan een onderzoek van de kuilen mogelijk informatie bieden over de functie ervan en de reden van de ligging van de kuilen binnen het erf.

De andere 14de-eeuwse sporen worden niet weerhouden voor verder onderzoek. Enerzijds is de laag weinig tastbaar en moeilijk te interpreteren. Het gaat slechts om een pakket van maximaal 10cm dik. De puinkuil wordt eveneens achterwegen gelaten wegens beperkte vondsten erin. Het potentieel op kenniswinst is hier eerder laag. Van het bouwmateriaal werden rees tijdens het vooronderzoek *samples* genomen.

1.5 Bepaling van de maatregelen

Omwille van de archeologische waarde van de inhoud van de kuilen wordt geopteerd deze door middel van een opgraving verder te onderzoeken.

2 Programma van maatregelen

2.1 Afbakening van de op te graven zone

Een rechthoek van 10m bij 44m zal worden opgegraven. Hierin zitten de sporen 28, 29, 32 en 34 vervat.

figuur 1 : Aanduiding van de op te graven zones, weergegeven op het plan met de afgebroken gebouwen. (www.geopunt.be) schaal 1:500

2.2 Onderzoeksopdracht

2.2.1 Doelstelling

- Het verzamelen van materiaal om op basis daarvan inzicht te verwerven in de site en grip te krijgen op de rurale activiteiten in de vroegste fase.
- Bepalen van de genese van de kuilen en hun functie.
- Mogelijk levert het onderzoek eveneens kennis over de functie van de site met walgracht binnen een ruimere regio/gebied.[1]

2.2.2 Wetenschappelijke vraagstelling

- Wat is de genese van de kuilen? Wat kan hun functie zijn geweest? Kan er meer informatie worden gewonnen over de specifieke ligging binnen het erf?

[1] Naar voorbeeld van de site Pullaar te Puurs (De Groote, Bourgeois, Lentacker, Ervynck, 2010.)

- Welke vondsten werden er gerecupereerd uit de kuilen. Is er een chronologisch verschil tussen de kuilen op basis van het aardewerk?
- Geeft het materiaal hetzelfde beeld als tijdens het vooronderzoek? Namelijk dat er voornamelijk teilen aanwezig zijn?
- Wat vertellen de vondsten over de materiële cultuur van de bewoners van de site in de 14de eeuw?
- Kunnen de vondsten worden gelinkt aan bepaalde rurale activiteiten? Welke?
- Zijn er vergelijkbare onderzoeken, en hoe verhouden die zich ten opzichte van dit onderzoek (inzake aanwezigheid van materiaal, inzichten die werden verworven, …)
- Welke nieuwe gegevens over deze site, en sites met walgracht in het algemeen, kunnen worden afgeleid uit de vondsten en of de kuilen? Meer bepaald met betrekking tot hun functie als 'ontginningssites'.

2.3 Onderzoeksstrategie, -methoden en -technieken

2.3.1 Onderzoeksstrategie

De zone zal vlakdekkend worden opgegraven.

2.3.2 Onderzoeksmethoden & -technieken

Het geheel wordt machinaal vrijgelegd tot op het juiste archeologisch niveau. Er worden verschillende coupes uitgezet zodat genoeg doorsnedes worden bekomen om de relatie tussen de verschillende sporen en lagen te kunnen registreren. Bij voorkeur wordt de kwadrantenmethode toegepast, waardoor ook een volledige lengtecoupe wordt verkregen.

De zones waarin veel aardewerk wordt aangetroffen worden met de hand verdiept. De overige coupes kunnen machinaal worden aangelegd (bijvoorbeeld de zone met baksteenpuin). Dit gebeurt steeds onder begeleiding van een archeoloog en in dunne laagjes.
Indien de vulling op een bepaald niveau wijzigt, wordt een tweede vlak ingetekend en worden de nieuwe lagen geregistreerd.
Alle vondsten worden steeds per zichtbare laag verzameld.
Op regelmatige tijdstip wordt het vlak onderzocht door middel van een metaaldetector.

Tijdens de opgraving wordt de code van goede praktijk gevolgd.

2.3.3 Staalname

Mogelijk zijn er dieperliggende lagen aanwezig waarop natuurwetenschappelijke analyses kunnen worden uitgevoerd. Er wordt rekening gehouden met
- stalen voor pollenanalyse
- stalen voor macroresten

2.3.4 Conservatie

nvt

2.4 Duur van de opgraving

De opgraving dient te gebeuren in 2 dagen, in goede omstandigheden.

2.5 Kostenraming

De kosten voor het archeologisch onderzoek inclusief verwerking en uitwerken tot archeologierapport en eindverslag wordt geraamd op 7350 euro.

In deze raming zitten geen kosten vervat voor werfinrichting, grondverzet en grondwaterverlaging.

Voor het natuurwetenschappelijk onderzoek worden de kosten geschat op maximaal 1800 euro.

2.6 Competenties voor de uitvoerders

2.6.1 Actoren

Volgende actoren zullen een rol spelen bij het archeologisch onderzoek:
- Erkende archeoloog
- Veldwerkleider. De veldwerkleider en de erkende archeoloog kunnen dezelfde persoon zijn.
- Assistent-archeoloog
- Externe adviseur
- Materiaaldeskundige

2.6.2 Competenties

Het onderzoek wordt uitgevoerd door minstens een veldwerkleider en twee archeoloog-assistenten met volgende competenties:
- veldwerkleider: beschikt over 220 dagen terreinervaring in rurale context
- minstens 1 van de 2 archeoloog-assistenten beschikt over 50 dagen terreinervaring in rurale context
- materiaaldeskundige: beschikt over de voldoende kennis over middeleeuws en specifiek laatmiddeleeuws materiaal. Hij/zij heeft minsten 3 studies uitgevoerd op gelijkaardig materiaal.

2.7 Het bewaren en deponeren van het archeologisch ensemble

Er wordt contact opgenomen met het erkend depot van het Provinciaal Erfgoedcentrum van Oost-Vlaanderen voor het bewaren en deponeren van het ensemble.